

ЗАКОН ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈА

Сл. Весник на Р.Македонија бр.23/95 од 27.04.1995 година

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува системот на стандардизацијата на производите, стоките и услугите во Република Македонија, кој го опфаќа донесувањето и применувањето на стандардите и прописите предвидени со овој закон, на мерките за обезбедување на техничка и конструкциона сигурност и квалитетот на производите, стоките и услугите и надзорот над нивното спроведување.

Стандардите и прописите предвидени со овој закон се донесуваат и применуваат заради создавање на техничко- технолошка основа за:

- 1) развој на пазарот и отстранување на пречките во прометот на стоки и услуги со странство;
- 2) типизација и унификација на производите, стоките и услугите и рационално користење на природните блага и на енергијата;
- 3) обезбедување заштита и унапредување на животната средина и на природата и здравјето на луѓето;
- 4) јакнење на одбраната и безбедноста на Република Македонија;
- 5) развој и унапредување на производството и прометот на стоки, изведувањето на работи, вршењето на услуги, утврдувањето и обезбедувањето на квалитетот и техничката и конструкционата сигурност на објектите, постројките, уредите, опремата и на други средства за работа;
- 6) заштита и известеност на потрошувачите во поглед на квалитетот на производите, стоките и услугите;
- 7) обработка, точно и разбирливо соопштување и пренесување на информациите и
- 8) вклучување во меѓународната економска соработка.

Како основа за изработка на стандардите и прописите предвидени со овој закон ќе се користат меѓународните стандарди.

Член 2

За вршење на работите од областа на стандардизацијата се основа Завод за стандардизација и метрологија како орган во состав на Министерството за стопанство.

Заводот има својство на правно лице.

Со Заводот раководи директор.

Заводот ги врши работите определени со овој закон и други закони и прописи.

Член 3

Како производи, односно стоки, во смисла на овој закон, се сметаат: суровините, полупроизводите, склоповите и готовите индустриски и занаетчиски производи; земјоделските и прехранбените производи, безалкохолните и алкохолните пијалаци, адитивите, семето и садниот материјал на земјоделски и шумски растенија, објектите, постројките, уредите, опремата и други средства за работа.

Како услуги, во смисла на овој закон, се сметаат услугите, односно определени работи што ги вршат претпријатијата и другите правни и физички лица.

Како определени работи, во смисла на став 2 од овој член, се подразбираат особено: работните постапки при монтажа, техничка заштита, одржување, поправки, преправки и техничка контрола, работните постапки во градежништвото, рударството, земјоделството, сообраќајот, врските и телекомуникациите, како и работите што се изведуваат заради заштита и унапредување на животната средина и рационално користење на природните блага и енергијата.

Член 4

Под стандард, во смисла на овој закон, се подразбира акт што го утврдил министерот за стопанство, што ги содржи сите или некои од следниве елементи: техничко-технолошките и други барања поврзани со нив, условите и правилата со кои се дефинираат производите, стоките и услугите, работните постапки и процесите во производството на производи, во изведувањето на работи, односно вршењето на услуги, постапките, начинот и методите за испитување на производите, односно на карактеристиките и квалитетот на стоките и услугите, еднообразните термини, дефиниции, симболи, ознаки, знаци, кодови, шифри, големини и единици.

Член 5

Заради обезбедување на техничка и конструкциона сигурност на објектите, постројките, уредите, опремата и на други средства за работа, во согласност со одредбите на овој закон, се пропишуваат техничките нормативи во областа на индустријата, енергетиката, рударството, градежништвото, земјоделството, сообраќајот, врските и телекомуникациите.

Под технички нормативи, во смисла на овој закон, се подразбираат параметри што ги опфаќаат техничко-технолошките услови, барањата и правилата од чие применување зависи техничката и конструкционата сигурност на објектите и постројките, уредите, опремата и други средства за работа, како и сигурноста при изведувањето на работите.

Член 6

Постројките, уредите, опремата и други средства за работа во објектите и просториите загрозувани со експлозивни и запаливи смеси на гасови, пареа и прав, со штетни зрачења или со други слични опасности, како и

материјал, делови и склопови за нивна изработка, во согласност со одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон, подлежат на технички надзор во производството, прометот и употребата.

Член 7

Заради постигнување на потребното ниво на квалитет на производите, стоките и услугите се пропишуваат, во согласност со одредбите на овој закон, нормите на квалитетот, техничките услови и барањата за постигнување, проверување и зачувување на квалитетот, постапките за обезбедување квалитет на производите, стоките и услугите и постапките и начинот на атестирање на производите.

Под норми на квалитет, во смисла на овој закон се подразбираат карактеристиките на квалитетот на производите, стоките и услугите што се дефинирани со пропишани својства, состојки, вредности и постапки.

Член 8

Под атестирање, во смисла на овој закон, се подразбира атестирање на производи, оценување и признавање на системот на квалитетот на производителот, односно на испорачувачот, оценување на способноста на лабораториите за вршење испитувања и оспособување на кадрите за оценување и проверување на системот на квалитетот на производителот, односно на испорачувачот.

Под декларација за сообразноста на производите, во смисла на овој закон, се подразбира изјавата на производителот, врз сопствена одговорност, дека производите што не се опфатени во системот на атестирање се сообразни со определени македонски стандарди, технички спецификации и со прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 9

Заради сигурност на резултатите од испитувањата, докажување на квалитетот на производите и признавање на резултатите од испитувањето во прометот на стоки и услуги со странство, во согласност со одредбите на овој закон, се пропишуваат условите што во поглед на техничката опременост, стручните кадри и други услови, мораат да ги исполнуваат претпријатијата и другите правни лица, односно другите стручни институции што вршат соодветна дејност.

Министерот за стопанство ги пропишува условите од став 1 на овој член.

Член 10

Производите за кои е тоа определено со пропис донесен врз основа на овој закон мораат да бидат снабдени со пропишаните исправи, техничко упатство или со упатство за употреба на производот, со пропишаните ознаки, податоци и декларација, и мораат да бидат спакувани на пропишан начин.

Исправите од став 1 на овој член и техничкото упатство, односно упатството за употреба на производот за домашен пазар мораат да бидат напишани на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

Член 11

За технички сложените индустриски производи за трајна употреба, што е условено од техничките својства и начинот на користење и одржување на производите (во натамошниот текст: технички сложени производи), мораат да бидат обезбедени: сервис за одржување и поправка; резервни делови за потребите на сервисите и на пазарот; прибор и други производи без кои производот не може да се користи според својата намена и не може да се пушти во промет.

Член 12

За специфичните потреби на Армијата на Република Македонија, во согласност со одредбите на овој закон, се донесуваат посебни стандарди и прописи од областа на стандардизацијата.

За специфичните потреби на органите за внатрешни работи, во согласност со одредбите на овој закон, се донесуваат посебни стандарди и прописи од областа на стандардизацијата.

Член 13

Стандардите и прописите предвидени со овој закон се донесуваат, менуваат, дополнуваат или заменуваат со нови стандарди, односно прописи, во согласност со програмите за стандардизација, промените во меѓународните стандарди и потребите на стопанството.

Во подготвувањето на програмите за стандардизација, Заводот соработува со заинтересираните претпријатија и други правни лица, Стопанската комора на Македонија, органите на управата и стручните организации.

Член 14

Стандардите и прописите предвидени со овој закон треба да се засноваат врз проверените достигнувања и резултати од науката и технологијата, врз практичното искуство во нивната примена и врз оцената на можните ефекти од нивната примена во дадени услови, а особено со оглед на безбедноста при употребата на производите, заштитата на животната средина, рационалното користење на природните блага и енергијата, одбраната и безбедноста на Република Македонија.

Член 15

Одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон се однесуваат и на производите од увоз и производите земени во закуп од странство, заради користење во Република Македонија.

Одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон што се однесуваат на гарантниот лист, сервисот, обезбедувањето на резервни делови и други производи и на задолжителното атестирање, не се применуваат на стоките од царинско потекло, на производите на аматерска самоградба, на употребуваните, поправените и преправените производи, како и на производите што поединечно се увезуваат на барање и за потребите на граѓаните.

Член 16

Стандардите за кои е пропишана задолжителна примена и прописите донесени врз основа на овој закон, претпријатијата и другите правни лица се должни да ги применуваат:

- 1) во производството и прометот, преработката и доработката на производите, изведувањето на работите, односно вршењето на услугите;
- 2) при проектирањето, градењето, употребата, одржувањето, поправките, преправките и престанокот на работата, односно користењето на објектите, постројките, уредите, опремата и други средства за работа и
- 3) при пакувањето, означувањето, обележувањето, декларирањето, ракувањето, транспортот, преносот, превозот, складирањето и чувањето на производите.

По исклучок од одредбите од став 1 од овој член, претпријатието и другото правно лице може во вршењето на својата дејност да отстапи од одделни услови и барања на определени македонски стандарди чија што примена е задолжителна, односно од нормите на квалитетот, во случаите и под условите определени со овој закон.

Член 17

Претпријатието и друго правно лице се должни, при вршењето на својата дејност, во текот на процесот на работа, да обезбедуваат исполнување на условите и барањата определени со стандардите чија што примена е задолжителна со прописите донесени врз основа на овој закон, во поглед на карактеристиките на квалитетот и вршењето контрола на квалитетот на производите, стоките и услугите.

Член 18

Претпријатието и друго правно лице е должно пред пуштањето на производот во промет да провери дали производот одговара на условите и барањата определени со стандардите чија што примена е задолжителна и со прописите донесени врз основа на овој закон, и таа проверка да ја изврши под условите и на начин определен со тие стандарди, односно прописи.

Испитувањето на производите заради проверување во смисла на став 1 од овој член го врши производителот или овластеното претпријатие и друго правно лице, односно друга институција.

Проверувањето на увезените производи во смисла на став 1 од овој член е должност на увозникот, односно на застапникот на странската фирма при продажба од констигнационен склад.

Ако испитувањето на производот заради проверување во смисла на став 1 од овој член не може да се изврши во Република Македонија поради недостигот на опрема за испитување или други услови за сигурност на резултатите од испитувањето на производот може да го изврши странска организација која врши соодветна дејност во странство, за што издава извештај за испитувањето, со податоци за испитаните карактеристики, методите на испитувањето и резултатите од испитувањето.

Трошоците за испитување на производот од став 4 на овој член паѓаат на товар на претпријатието и друго правно лице чиј производ треба да се провери.

Претпријатието и друго правно лице што го пуштаат производот во промет се должни на барање од надлежниот орган на инспекцијата да му го стават на увид извештајот за испитување на производот заради проверување во смисла на став 1 од овој член.

Член 19

Стандардите и другите технички услови, барањата и постапките определени со меѓународен договор што ја обврзува Република Македонија, се применуваат во согласност со одредбите на тој договор, односно на прописите донесени за негово извршување.

На производите што се произведуваат и на услугите што се вршат врз основа на договор за прибавување и отстапување на право на индустриска сопственост и на знаења и искуства (KNOW/NOW) меѓу претпријатијата, други правни лица и странски лица или договор за отстапување изведување на инвестициони работи во Република Македонија на странски изведувач се применуваат меѓународните и странските стандарди определени со тој договор под услов да не се во спротивност со македонските стандарди чија примена е задолжителна и со прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 20

Ако за определени производи, стоки и услуги не се донесени стандарди или прописи предвидени со овој закон, во производство на производи, изведувањето на работи и вршењето на услуги можат до донесувањето на тие стандарди, односно прописи, да се применуваат меѓународните и странските стандарди чија што примена со решение ја одобрил директорот.

Член 21

Заводот може да донесува технички препораки што содржат податоци за новите технологии и за начинот на нивната примена, заради побрзо пренесување на технолошкото знаење и насочување кон користење на нови технологии во областите со интензивен и технолошки развој.

Член 22

Одредбите на овој закон што се однесуваат на претпријатијата и другите правни лица се однесуваат и на другите производители, изведувачи на работи, вршители на услуги и учесници во прометот на стоки и услуги.

Член 23

Заради непречено функционирање на единствениот систем на информирање за стандардизација во Република Македонија и извршувањето на меѓународните обврски на Република Македонија во поглед на информирањето во областа на стандардизацијата, претпријатијата и други правни лица се должни на Заводот уредно и

навремено да му доставуваат податоци за своите програми за стандардизација и за нивното извршување.

II. СТАНДАРДИ

1. Македонски стандарди

Член 24

Македонските стандарди ги донесува министерот за стопанство, чии што услови и начинот на примена се определени со прописите донесени врз основа на овој закон.

Со прописите за македонските стандарди може да се определи дека примената на стандардите е задолжителна во целост или делумно.

Задолжителна примена на македонскиот стандард може, во смисла на став 2 од овој член, да се пропише заради типизација и унификација на деловите и склоповите на технички сложените производи, техничката и конструкционата сигурност, безбедноста при употребата на производот, заштитата и унапредувањето на животната средина и природата, обезбедувањето на квалитетот и задоволувањето на потребите на одбраната и на безбедноста на земјата.

Македонскиот стандард за кој не е пропишано задолжително применување е задолжителен за производителите на производи и учесниците во прометот на стоки и вршењето на услуги, ако на начинот вообичаен во прометот декларираат дека нивниот производ е произведен, односно услугата е извршена по тој стандард.

Македонскиот стандард се означува со симболот МКС.

Член 25

Со македонските стандарди се утврдуваат особено:

- 1) намената, својствата, карактеристиките и квалитетот на производите, стоките и услугите;
- 2) барањата во поглед на типизацијата и унификацијата на деловите и склоповите на технички сложените производи;
- 3) техничко- технолошките и други со нив поврзани услови, барања и постапки за производство на производи, изведување на работи и вршење на услуги;
- 4) работните постапки, процеси и методи, вклучувајќи ги и методите и постапките за обезбедување, контрола и зачувување на квалитетот на производите, стоките и услугите и
- 5) еднообразни термини, дефиниции, симболи, знаци, ознаки, кодови, шифри, бои, големини и единици, што се користат во производството на производи, изведувањето на работи и вршењето на услуги, односно во врска со производството и производи, изведувањето на работи и вршењето на услуги, како и во системите за примање, обработка, пренесување и соопштување на информации.

Со македонските стандарди можат да се утврдуваат и други технички елементи што се однесуваат на ракувањето со определени производи,

преносот, превозот и транспортот, складирањето, чувањето и употребата, амбалажата, пакувањето, нанесувањето, односно поставувањето на ознаки, знаци и обележја, декларирањето, обработката, доработката и преработката и опремувањето на производите за продажба.

Македонските стандарди можат да содржат забелешки и прилози од информативен карактер, во кои се даваат поблиски објаснувања на одделни одредби на стандардот.

Ако со прописите за македонските стандарди не е поинаку определено, тие не се применуваат на:

- 1) производи за лична употреба на поединец кој ја наредил нивната изработка и
- 2) уметнички дела, производи од домашни ракотворби, применета уметност и уметнички занаети, како и на производи за лична употреба што се пуштаат во промет како уникати.

Член 26

Предлог за донесување на македонски стандард можат да поднесат до Заводот заинтересираните претпријатија и други правни лица и Стопанската комора на Македонија, здруженија на граѓани и органи на управата.

Предлагачот е должен кон предлогот за донесување на македонски стандард да достави образложение и податоци врз основа на кои може да се оцени основаноста на предлогот, а по прифаќањето на предлогот е должен да достави и преднацрт за соодветниот стандард.

Член 27

Заради изработка на нацрти и предлози на македонските стандарди, во Заводот ќе се формираат комисии за стандарди.

Комисиите од став 1 на овој член се стручни работни тела на Заводот чии членови ги именува министерот за стопанство.

Комисиите за стандарди ги утврдуваат нацртите на стандардите, ги разгледуваат мислењата, забелешките и предлозите во врска со тие нацрти и ги утврдуваат предлозите на македонските стандарди.

Комисиите од став 1 на овој член можат на директорот да му даваат стручни мислења и предлози заради унапредување на стандардизацијата, вклучувајќи ги и предлозите на техничките препораки предвидени со овој закон.

Комисиите од став 1 на овој член се состојат, по правило од пет члена.

Член 28

Нацртот на стандардот се разгледува на начин што им овозможува на сите заинтересирани субјекти да дадат за него свое мислење, забелешки и предлози.

Рокот за разгледување на нацртот на стандардот и за давање мислење, забелешки и предлози е еден месец од денот на објавувањето на информацијата за давање на нацртот на македонскиот стандард на дискусија, ако не е определен подолг рок.

Член 29

Прописите за македонски стандарди се објавуваат во “Службен весник на Република Македонија”, а стандардите во посебно издание на Заводот. Препечатување на македонските стандарди и на прописите што се објавуваат во посебно издание на Заводот, може да врши овластена организација од Министерството за стопанство.

Член 30

Со упатствата на министерот за стопанство се уредуваат: начинот на работа на работните тела на Заводот, начинот на означување на стандардите и нивната усогласеност со меѓународните стандарди; начинот на работа при изработката на нацрти и предлози, на стандардите и прописите предвидени со овој закон и начинот на работа при спроведувањето на системот на атестирањето, односно технички надзор. Начинот на работата при програмирањето, планирањето и автоматската обработка на податоците во областа на стандардизацијата; начинот на работа при вршењето на други работи и задачи од делокругот на Заводот, ги пропишува директорот на Заводот.

III. ПРОПИСИ ЗА ТЕХНИЧКАТА И КОНСТРУКЦИОНАТА СИГУРНОСТ И ЗА КВАЛИТЕТОТ НА ПРОИЗВОДИТЕ, СТОКИТЕ И УСЛУГИТЕ

1. Прописи за техничките нормативи

Член 31

Со прописите за техничките нормативи се определуваат техничките нормативи, вклучувајќи ги нормите на квалитетот на материјалот, на конструкцијата и изработката на производите и нормите на квалитетот на стоките и услугите, како и на постапките за обезбедување квалитет на производите, стоките и услугите од кои зависи техничката и конструкционата сигурност и тоа за:

- 1) изработка на техничка документација;
- 2) изградба на објекти, производство на производи и изведување на работи, односно вршење на услуги;
- 3) пуштање во работа, пробна работа, редовен погон, односно за користење, одржување, поправки, преправки или промена на намената, прекини и престанување на работата или на користењето на определени објекти, постројки, уреди, опрема и други средства за работа и
- 4) ракување, пренос, превоз, односно транспорт на определени производи, складирање и чување на производи, како и за трајно сместување и складирање на потенцијално опасните материјали.

Со прописите од став 1 на овој член може да се определи:

- 1) дека определени објекти, постројки, уреди, опрема и други средства за работа можат да се изградуваат, односно произведуваат и користат само врз основа на техничката документација за која е утврдено дека ги задоволува пропишаните услови (одобрена техничка документација);

- 2) дека определени објекти, постројки, уреди, опрема или други средства за работа мораат во текот на изградбата, односно производството, прометот и користењето да бидат снабдени со определени исправи;
- 3) дека типовите на определени објекти, постројки, уреди, опрема и на други средства за работа мораат да бидат претходно испитани и одобрени за употреба;
- 4) содржината и начинот на водење, дополнување и чување на техничката документација за објектите, постројките, уредите, опремата и други средства за работа што се во употреба и
- 5) дека определени објекти, постројки, уреди, опрема и други средства за работа при предавањето на корисникот мораат да бидат снабдени со пропишана техничка документација, упатства и гаранции и за нив во технолошкиот век на нивното користење мораат да бидат обезбедени резервни делови, алат, прибор, стручно одржување и поправки.

2. Прописи за квалитетот на производите, стоките и услугите

Член 32

Со прописите за квалитетот на производите, стоките и услугите се определуваат нормите на квалитетот, постапките и методите за обезбедување, испитување и контрола на квалитетот, како и условите и барањата за постигнување и зачувување на пропишаното ниво на квалитетот на одделни производи, стоки и услуги.

Со прописите од став 1 на овој член може да се определи и начинот на декларирање, означување, односно обележување на производите, стоките и услугите, постапката со производите чиј што рок на употреба истекол, како и условите и барањата во поглед на намената, трајноста, функционалноста и безбедноста при употребата на производите.

Со прописите од ставовите 1 и 2 на овој член, со кои се уредува квалитетот на семето и садниот материјал на земјоделски и шумски растенија, поблиску се уредуваат и условите што мораат да ги исполнуваат лабораториите, испитните станици и другите стручни институции што издаваат сертификати за квалитетот на семето и садниот материјал, а особено во поглед на опремата, кадрите, организацијата на работа, документацијата и евиденцијата.

Прописите за квалитетот на семето и садниот материјал на земјоделски и шумски растенија не се применуваат на семето и садниот материјал што се наменети за потребите на научно - истражувачки експерименти, на облагородување на растенијата и на банката на растителни гени.

Член 33

Ако за определени производи, стоки и услуги не се донесени стандарди чија што примена е задолжителна или прописи за квалитетот, со прописот за задолжителната производителска спецификација можат да се определат:

- 1) производите за кои донесувањето на производителската спецификација е задолжителна;
- 2) елементите и податоците што таа спецификација мора да ги содржи и

3) начинот на водење на евиденцијата за донесените производителски спецификации во претпријатието и другото правно лице.

Производителската спецификација од став 1 на овој член е составен дел на производствената документација на претпријатието и друго правно лице, кое е должно таа спецификација да ја донесе пред почетокот на производството на производот на кој таа спецификација се однесува, односно пред почетокот на изведувањето, на работите или вршењето на услугите според таквата спецификација.

На барање од надлежниот орган на инспекцијата, претпријатието е должно да му ја стави на увид производителската спецификација од став 1 на овој член.

IV. ОТСТАПУВАЊЕ ОД МАКЕДОНСКИТЕ СТАНДАРДИ И НОРМИ НА КВАЛИТЕТОТ

Член 34

Претпријатието и друго правно лице може во производството на производи за извоз, како и при изведувањето на работи и вршењето на услуги за странски нарачувач да отстапи од македонските стандарди чија што примена е задолжителна и од пропишаните норми на квалитетот, во согласност со договорот со странскиот купувач, односно нарачувач.

Член 35

Претпријатието и друго правно лице, во производството на производи и прометот на стоки, освен во производството на семе и саден материјал на земјоделски и шумски растенија, при изведувањето на работи и вршењето на услуги може да отстапи од македонските стандарди чија што примена е задолжителна и од пропишаните норми за квалитетот на производите и услугите по претходно прибавено одобрение од Заводот.

Член 36

Одобрение за отстапување од македонските стандарди и норми на квалитетот во смисла на член 35 од овој закон, се дава на образложено барање од производителот, изведувачот на работите, односно вршителот на услугите, за определено количество на производи, за определен период на производство или за изведување на определени работи.

Ако се во прашање производи или работи на објекти, постројки, уреди, опрема или други средства за работа од посебен интерес за одбраната, Заводот е должен во врска со барањето од став 1 на овој член да прибави мислење од Министерството за одбрана.

Заводот нема да издаде одобрение за отстапување од македонските стандарди и норми на квалитетот ако со таквото отстапување се загрозуваат животот и здравјето на луѓето, животната средина и природата или интересите на одбраната и безбедноста на Република Македонија.

Против решението на Заводот со кое е одбиено барањето од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

На производите што отстапуваат од македонските стандарди и норми на квалитетот мора да биде означен бројот и датумот на одобрието врз основа на кое е отстапено од тие стандарди и норми на квалитетот.

V. МЕРКИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ И ТЕХНИЧКА И КОНСТРУКЦИОНА СИГУРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕ И УСЛУГИТЕ

1. Атестирање

Член 37

Под атестирање на производи, во смисла на овој закон, се подразбира:

- 1) постапката за потврдување на сообразноста на производите со определени стандарди, прописи или технички спецификации, со атестот за сообразност и знакот за сообразноста и
- 2) постапката за потврдување на сообразноста на производите со барањата што произлегуваат од меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија, со исправите и знаците предвидени со тие меѓународни договори.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, производителот може да издаде декларација за сообразноста на производите што не се опфатени со системот за атестирање определен со македонски стандарди, техничките спецификации и прописите донесени врз основа на овој закон, ако обезбеди доказ дека ги спроведува мерките за обезбедување на квалитетот што според македонските стандарди се однесуваат на тој производ.

Член 38

Атестот за сообразност е исправа со која, врз основа на извештајот за испитувањето на производот, се потврдува дека производот е испитан на пропишаниот начин и дека ги исполнува барањата определени со соодветните стандарди, прописите или техничките спецификации, односно со меѓународниот договор што ја обврзува Република Македонија.

Атестот за сообразноста го издава Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти.

Извештајот за испитувањето на производот е составен дел на атестот за сообразноста. Атестот за сообразноста и извештајот за испитувањето на производот се издаваат на обрасци што ги пропишува и издава Заводот.

Атестираните производи се означуваат со знаците за сообразност (атестен знак, хомологациона ознака, еколошки знак, знак за безбедност, енергетски знак, знак за електромагнетната компатибилност и друго), со кои на производот се означува дека производот е испитан на пропишаниот начин и дека ги исполнува барањата определени со соодветните стандарди, со прописите или техничките спецификации, односно со меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија.

Изгледот и употребата на знакот за сообразноста го уредува со пропис министерот за стопанство.

Одобрение за користење на знакот за сообразност издава Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти.

Против решението на Заводот и на овластената организација со кое е одбиено барањето за одобрение за користење на знакот за сообразноста може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Член 39

Атестирањето на производите се врши под условите и на начинот пропишан со овој закон, со македонските стандарди или техничките спецификации и со упатствата на министерот за стопанство или со правилата на меѓународните системи за атестирање и стандардите што се применуваат во тие системи или со меѓународниот договор што ја обврзува Република Македонија и со актите за негово спроведување или со прописите за задолжително атестирање на определени производи, односно групи производи.

Член 40

На задолжително атестирање подлежат производите, односно групите производи за кои атестирањето е определено со меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија.

На задолжително атестирање подлежат и производите, односно групите производи за кои тоа е определено со прописите донесени врз основа на овој закон.

Задолжително атестирање на производите може да се пропише заради:

- 1) заштита и унапредување на животната средина и природата;
- 2) заштита на животот и здравјето на луѓето, односно безбедност при употребата на производот;
- 3) отстранување на техничките пречки во меѓународниот промет на стоки и услуги;
- 4) заштита на потрошувачите и
- 5) одбрана, заштита и безбедност на земјата.

Член 41

Со македонските стандарди за системите на атестирање што се однесуваат на определени производи (шеми на атестирање) се утврдуваат особено:

- 1) производите, односно групите производи што се атестираат и нивните својства и карактеристики за кои во рамките на соодветната тема на атестирање се испитува и се утврдува сообразноста;
- 2) типовите на атестирање што се применуваат во системот;
- 3) методите за испитување;
- 4) условите што треба да ги исполнуваат организациите што вршат испитување на производи во рамките на шемата на атестирање, а особено во поглед на кадрите и нивната стручна оспособеност и техничка опременост и
- 5) означување на атестираните производи.

Член 42

Со прописот за задолжително атестирање се определуваат производите што подлежат на задолжително атестирање, македонските стандарди што се применуваат при атестирањето на тие производи, како и специфичните услови за задолжително атестирање на определени производи.

Член 43

Атестирањето на домашни производи се врши по барање на производителот, а на производи од увоз по барање на увозникот, односно на застапникот на странската фирма или на странскиот производител. Производителот, увозникот, односно застапникот на странската фирма е должен да прибави атест за сообразноста за производите што подлежат на задолжително атестирање според одредбите на овој закон.

Член 44

На производите за кои е издаден атест за сообразноста не смеат да се вршат никакви измени на материјалот и конструкцијата или други измени што можат да влијаат врз промената на својствата, карактеристиките или квалитетот на производите.

За производот на кој се извршени измени во смисла на став 1 од овој член по издавањето атест за сообразноста не може да се користи тој атест за сообразноста ниту може производот да се означува со знак за сообразноста.

Член 45

Никој не може да атестира производи, што самиот ги произведува или ги увезува.

Член 46

Атестирање на производи, во смисла на овој закон, врши Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти. Заводот може за атестирање на производи да ја овласти организацијата која:

- 1) има својство на правно лице и
- 2) ги исполнува пропишаните услови во поглед на кадрите и нивната стручна оспособеност и техничката опременост според македонските стандарди.

Решението со кое определена организација се овластува во смисла на став 2 од овој член го донесува директорот.

Врз основа на решението од став 3 на овој член организацијата стекнува назив "овластена организација за атестирање на производи".

Против решението на Заводот со кое е одбиено барањето за овластување во смисла на став 2 од овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Заводот може за испитување на определени производи или за определени видови испитување на производи за кои самиот издава атест за сообразноста и за вршење на техничките и административните работи во врска со тие испитувања да овласти и лаборатории, испитни станици и

други стручни институции што немаат својство на правно лице, ако ги исполнуваат другите услови од член 54 на овој закон.

Ако атестирање на производи врши Заводот, испитувањата во рамките на постапката за атестирање можат да се извршат кај производителот, при што надзор над тие испитувања врши овластениот стручен работник или стручна комисија на Заводот.

Член 47

Заводот врши надзор над овластените организации од член 46 на овој закон во поглед на трајното исполнување на пропишаните услови за вршење на работите за кои се овластени тие организации и им дава упатства за вршење на тие работи.

Овластената организација за атестирање на производи е должна да обезбеди тајност на податоците за атестираните, односно испитаните производи.

Член 48

Овластената организација од член 46 на овој закон е должна да му овозможи на Заводот непречено вршење на надзорот од член 47 на овој закон.

Ако Заводот во вршењето на надзорот од член 47 на овој закон утврди дека овластената организација не исполнува некои од пропишаните услови за вршење на работите за кои е овластена, со решение ќе ги утврди недостатоците и ќе определи рок во кој тие недостатоци мораат да се отстранат.

Ако овластената организација во определениот рок не постапи според решението од став 2 на овој член или ако Заводот во вршењето на надзорот од член 47 на овој закон утврди дека овластената организација не ги врши работите за кои е овластена во согласност со одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон или со упатствата на Заводот, даденото овластување на таа организација ќе и го одземе со решение.

Против решението од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Член 49

Претпријатието или друго правно лице што пушта во промет атестирани производи е должно на Заводот, односно на овластената организација да и овозможи непречен надзор и контрола на сообразноста на производите што подлежат на атестирање.

Ако со надзорот и со контролата на сообразноста се утврди дека производот не е сообразен со атестираниот тип, односно мостра Заводот, односно овластената организација со решение за повлекување на атестот, утврдува во што и во која мера производот не е сообразен со атестираниот тип, односно мостра и рок во кој тие недостатоци мораат да се отстранат.

Претпријатието или друго правно лице што пушта во промет атестирани производи од став 1 на овој член не постапи според решението од став 2

на овој член Заводот, односно овластената организација, со решение ќе го поништи атестот за сообразноста на тој производ.

Против решението на Заводот и на овластената организација од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Член 50

Списокот на овластените организации за задолжително атестирање на производи и на организации на кои им е одземено овластувањето се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Член 51

Забрането е користењето на атест за сообразноста и означувањето на производи со знаци за сообразноста спротивно на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 52

Под оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот, во смисла на овој закон, се подразбира постапката за утврдување на сообразноста на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот со македонските стандарди за обезбедување на квалитетот.

Оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот, на барање од производителот, односно испорачувачот, врши Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти.

Заводот може за оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот да ја овласти организацијата која:

- 1) има својство на правно лице и
- 2) ги исполнува условите утврдени со македонските стандарди.

Решението со кое определена организација се овластува во смисла на став 3 од овој член го донесува директорот.

Врз основа на решението од став 4 на овој член, организацијата стекнува назив "овластена организација за оценување и признавање на системот за квалитетот".

Заводот врши надзор над овластените организации за оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот во поглед на трајното исполнување на условите пропишани за вршење на работите за кои тие организации се овластени, им дава упатство за вршење на тие работи и води евиденција на тие организации.

Надзорот над овластените организации за оценување и признавање на системот за квалитетот, преземање мерки за отстранување на недостатоците и одземање на овластувањето од став 4 на овој член, се врши во согласност со одредбите на член 48 од овој закон.

Ако на овластената организација за оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот со решение и е одземено овластување за вршење на тие работи, со тоа решение ќе се нареди и бришење на таа организација од евиденцијата за овластените

организации за оценување и признавање на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот.

Против решението од ставовите 4 и 8 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Овластената организација за оценување и признавање на системот за квалитетот е должна да обезбеди тајност на податоците за оценетите и признатите системи за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот.

Член 53

На производителот, односно на испорачувачот за кого ќе се утврди дека ги исполнува барањата пропишани за системот за квалитетот, Заводот му издава потврда за признавање на системот за квалитетот.

Врз основа на потврдата од став 1 на овој член производителот, односно испорачувачот стекнува право на називот "признат производител" односно "признат испорачувач".

Заводот или организацијата што тој ќе ја овлости врши надзор над признатите производители, односно признатите испорачувачи во поглед на трајното исполнување на барањата за системот за квалитетот и води евиденција за признатите производители, односно признатите испорачувачи.

Ако Заводот или организацијата што тој ќе ја овлости, во вршењето на надзорот од став 3 на овој член, утврди дека признатиот производител, односно признатиот испорачувач не ги исполнува пропишаните барања директорот ќе донесе решение со кое ќе ги утврди недостатоците во системот за квалитетот на тој признат производител, односно признат испорачувач и ќе определи рок во кој тие недостатоци мораат да се отстранат.

Ако признатиот производител, односно признатиот испорачувач, во рокот определен со решението од став 4 на овој член, не ги отстрани недостатоците утврдени со тоа решение, директорот ќе донесе решение со кое ќе ја поништи потврдата од став 1 на овој член и ќе нареди бришење на тој признат производител, односно признат испорачувач од евиденцијата за признатите производители, односно признатите испорачувачи.

Против решението на Заводот и на овластената организација од ставовите 4 и 5 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Член 54

Под оценување на способноста на лаборатории, испитни станици и други стручни институции (во натамошниот текст: лаборатории), во смисла на овој закон, се подразбира постапката за утврдување на способноста на лабораториите да вршат испитување на производи под условите и на начинот утврден со македонските стандарди со кои се утврдуваат критериумите за работа на лабораториите и македонските стандарди за методите за испитување на производителите, односно со правилата на меѓународните системи и стандардите што се применуваат во тие системи.

Способноста на лабораторијата, во смисла на став 1 од овој член, ја оценува Заводот.

Заводот и издава потврда за способноста за сигурно испитување на производи на лабораторијата за која ќе утврди дека ги исполнува пропишаните услови.

Врз основа на потврдата од став 3 на овој член, лабораторијата стекнува право на назив "Акредитирана лабораторија".

За акредитираните лаборатории Заводот води посебен регистер.

Заводот врши надзор над акредитираните лаборатории во поглед на трајното исполнување на условите за вршење испитувања во согласност со македонските стандарди и со правилата на меѓународните системи и стандардите што се применуваат во тие системи и води евиденција на акредитираните лаборатории.

Надзорот над акредитираните лаборатории, преземањето мерки за отстранување на недостатоците утврдени при вршењето надзор, поништувањето на потврдата од став 3 на овој член и бришењето од евиденцијата на акредитираните лаборатории, се врши во согласност со одредбите на член 53 ставови 4 и 5 од овој закон.

Акредитираната лабораторија е должна да обезбеди тајност на податоците за испитаните производи.

Член 55

Оспособување на кадрите за оценување и проверување на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот, во смисла на овој закон, врши Заводот или организацијата што тој ќе ја овласти под услови и на начин утврден со македонските стандарди за обезбедување на квалитетот.

Заводот може за оспособување на кадрите да ја овласти организацијата која:

- 1) има својство на правно лице и
- 2) ги исполнува условите утврдени со македонските стандарди.

Решението со кое определената организација се овластува во смисла на став 2 од овој член го донесува директорот.

Врз основа на решението од став 3 на овој член, организацијата стекнува назив "овластена организација за оспособување на кадри за оценување и проверување на системот за квалитет" и се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Заводот врши надзор над овластените организации за оспособување на кадри за оценување и проверување на системот за квалитет на производителот, односно на испорачувачот во поглед на трајното исполнување на условите за оспособување на кадри во согласност со македонските стандарди, им дава упатства за вршењето на тие работи и води евиденција на тие организации.

Надзорот над овластените организации за оспособување на кадри за оценување и проверување на системот за квалитетот на производителот, односно на испорачувачот, преземањето мерки за отстранување на недостатоците, одземањето на овластувањето од став 3 на овој член и

бришењето од евиденцијата на тие организации се врши во согласност со одредбите на член 52 од овој Закон.

Против решението од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за стопанство.

Овластената организација за оспособување на кадри за оценување и проверување на системот за квалитетот е должна да обезбеди тајност на податоците добиени во текот на постапката за оспособување на кадри.

Член 56

Решението за овластување на организациите од членовите 46, 52 и 55, односно потврдите од членовите 53 и 54 важат најдолго три години.

Член 57

Трошоците на постапката од членовите 43, 46, 47, 48, 52, 53, 54 и 55 на овој закон паѓаат на товар на подносителите на барањата.

Под трошоци од став 1 на овој член се подразбираат административните такси, трошоците за испитување на производите и за вршење дејствија во постапката, како и трошоците за потребниот број мостри.

Под дејствија во постапката, во смисла на став 2 од овој член, се подразбираат:

1) обработката на барањата за атестирање на производи (член 43), барањата за добивање овластување (членови 46, 52 и 55), односно потврдите (членови 53 и 54);

2) проверката на податоците наведени во барањата од точката 1 на овој член кај подносителот на барањето и

3) надзорот над работата на овластените организации (членови 48, 52 и 55), на признатите производители (член 53), односно на акредитираните лаборатории (член 54).

Трошоците за испитување на производи и за вршење дејствија во постапката се надоместуваат според тарифата што ја утврдува Владата на Република Македонија.

2. Признавање на исправите за сообразноста и за квалитетот на производите издадени во странство

Член 58

Атестот за сообразноста, извештајот за испитување на производите, соопштението за хомологацијата и други соодветни исправи за сообразноста и за квалитетот на производите издадени во странство се признаваат во Република Македонија во следниве случаи и под следниве услови ако:

1) со меѓународен договор со што се обврзува Република Македонија е предвидена обврска за земјата договорничка под условите од тој договор;

2) тие исправи се издадени во рамките на меѓународни системи за атестирање, признавање на резултатите од испитувањето или други меѓународни системи за обезбедување на квалитетот во согласност со правилата на тие меѓународни системи, под услов Заводот да е членка на тие системи и

3) исправите од став 1 на овој член ги издава организација што врши соодветна дејност во странство.

Признавање на исправите од став 1 на овој член врши Заводот со проверка на податоците во приложената документација, преглед или испитувања на една или повеќе карактеристики на производот.

Трошоците за признавањето на исправите од став 1 на овој член се надоместуваат според прописите за административните такси.

Признавањето на исправите од став 1 на овој член не ја исклучува контролата на сообразноста и испитувањето на производите во Република Македонија.

3. Технички надзор

Член 59

Техничкиот надзор над постројките, уредите опремата и други средства за работа во објектите и просториите загрозуени со експлозивни и запаливи смеси на гасови и пареа, прав или со штетни зрачења и со други слични опасности, како и над вградените инсталации за тие постројки, уреди, опрема и за други средства за работа (во натамошниот текст: специфична опрема) опфаќа:

- 1) одобрување на техничката документација врз основа на која се произведува специфична опрема и материјали, делови и склопови за нејзина изработка, односно врз основа на која се изведуваат вградените инсталации;
- 2) одобрување на изработката на специфична опрема врз основа на испитување на типот;
- 3) надзор над производството на специфична опрема и материјалот за опремата, делови и склопови за нејзина изработка;
- 4) надзор над испитувањето на специфичната опрема, материјалот, деловите и склоповите за таа опрема;
- 5) надзор над изведувањето на работите за поставување на инсталации и над вградувањето, односно над монтажата на специфичната опрема на местото на користење;
- 6) преглед на постојната специфична опрема во употреба кај корисникот;
- 7) надзор над одржувањето на специфичната опрема во употреба и;
- 8) надзор над изведувањето на поправки, преправки и над обновувањето на специфичната опрема.

Член 60

Специфичната опрема во употреба кај корисникот подлежи на основен, редовен, вонреден и контролен преглед.

Основен преглед се врши ако типот на специфичната опрема не бил атестиран, односно испитан и одобрен за употреба; ако не е вршен технички надзор; ако се менува намената или се прошируваат капацитетите на загрозуените објекти или на просторот или ако се вршат поголеми поправки и приспособувања на специфичната опрема, со кои се менуваат конструкционите особини, својствата и карактеристиките на таа опрема.

Со редовен преглед се утврдува дали состојбата на специфичната опрема им одговара на условите и барањата определени со прописите донесени врз основа на овој закон од гледиште на техничката и конструкционата сигурност и на обезбедувањето квалитет.

Вонреден преглед се врши: по претрпена хаварија; на барање од надлежниот орган на инспекцијата; по поголеми поправки и преправки за кои се бара основен преглед и на барање од корисникот на специфичната опрема.

Со контролен преглед се проверува правилното одржување на специфичната опрема во исправна состојба, за безбедна работа во редовни и вонредни услови на нејзиното користење.

Член 61

Техничкиот надзор го врши Заводот или стручната институција овластена од него.

Врз овластувањето, правата и обврските, работата и надзорот над работата на овластената стручна институција се применуваат одредбите на членовите 46, 47, 48 и 50 од овој закон.

Трошоците за работа на стручњаците кои вршат технички надзор паѓаат на товар на производителот, увозникот, инвеститорот, односно корисникот на опремата.

Член 62

Во вршењето на техничкиот надзор Заводот, односно овластената стручна институција има право и должност:

- 1) да бара измени во техничката документација заради усогласување на таа документација со прописите донесени врз основа на овој закон од гледиште на техничката и конструкционата сигурност и обезбедувањето квалитет;
- 2) да бара дополнување на нецелосната техничка документација;
- 3) да го врши надзорот од член 59 на овој закон и прегледите од член 60 на овој закон;
- 4) да ги предупредува производителот, изведувачот на работите, вршителот на услугите и корисникот на специфичната опрема на недостатоците што ќе ги забележи при вршењето на техничкиот надзор и да издава стручни упатства за отстранување на тие недостатоци, тргнувајќи од барањата на техничката и конструкционата сигурност и на обезбедувањето квалитет;
- 5) според конкретните услови за користење на специфичната опрема во определен објект, односно простор да издава стручни упатства за режимот на употребата, начинот на одржувањето и вршењето на техничката контрола на таа опрема и
- 6) да соработува со надлежните органи на техничките и на други инспекции во врска со вршењето на техничкиот надзор.

Член 63

Производителот на специфичната опрема, изведувачот на работи, вршителот на услуги, организацијата што врши испитување, увозникот или

инвеститорот се должни да поднесат пријава за производството на специфичната опрема, изведувањето на работи, односно давањето на услуги во врска со специфичната опрема, испитувањето на специфичната опрема, односно за увозот на специфична опрема за која со прописот донесен врз основа на овој закон е пропишан технички надзор.

Подносителот на пријавата од став 1 на овој член, а корисникот на специфична опрема ако техничкиот надзор се врши по барање од надлежниот орган на инспекцијата, е должен на овластениот работник на Заводот, односно на овластената стручна институција да и овозможи непречено вршење на техничкиот надзор.

Член 64

Со прописите за техничкиот надзор се определува особено: специфична опрема над која се врши технички надзор; постапката и начинот на вршење на техничкиот надзор, односно на одделни работи на техничкиот надзор; обемот на техничкиот надзор во зависност од видот на специфичната опрема и условите под кои се користи таа; роковите во кои се вршат одделни работи на техничкиот надзор; составување и доставување на записник за извршениот технички надзор и податоците што мора да ги содржи записникот.

Со прописите од став 1 на овој член може да се определи и начинот на водење евиденција и на вршење стручни и технички работи во врска со вршењето на техничкиот надзор.

4. Техничко упатство, упатства за употреба, сервис и резервни делови

Член 65

Технички сложените производи мораат да бидат снабдени со техничко упатство, а производите чии што определени својства можат при употребата да предизвикаат опасност за корисникот, за други лица или за животната средина мораат да бидат снабдени со упатство за употреба.

Со упатството од став 1 на овој член мораат да бидат снабдени и други производи за кои е тоа определено со пропис донесен врз основа на овој закон.

Зависно од видот и намената на производот. техничкото упатство, односно упатството за употреба содржи: технички и други податоци значајни за исправното монтирање; приклучување, пуштање во работа, употреба и одржување на производот; упатства за отстранување на пречките и дефектите; цртежи и шеми; предупредувања на опасности при употребата на производот и начинот на отстранување на тие опасности; предупредувања на опасните својства на производот (запаливост, експлозивност, корозивност, отровни состојки и друго) и упатства за безбедната употреба и чување на производот; упатства за одржување на производот и податоци значајни за набавката на резервни делови.

Техничкото упатство, односно упатството за употреба мора да биде составено така што ќе биде лесно разбирливо за корисникот и напишано на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

Со пропис донесен врз основа на овој закон може за определени производи да се определени поблиската содржина на техничко упатство, односно на упатството за употреба.

Член 66

За технички сложените производи, производителот, увозникот, односно застапникот на странската фирма, при продажба на стоки од консигнационен склад, е должен да го утврди и во техничкото упатство или во декларацијата да го наведе рокот за обезбедено сервисирање и за снабдување на пазарот со резервни делови, прибор и други производи без кои тој производ не може да се користи според својата намена.

Ако со прописот донесен врз основа на овој закон не е определено поинаку, рокот од став 1 на овој член не може да биде пократок од пет години за апаратите за домаќинството односно седум години за другите технички сложени производи.

Ако производителот, увозникот или застапникот на странската фирма нема сопствен сервис во Република Македонија, должен е технички сложените производи да ги снабди и со список на претпријатијата и други правни лица што ги овластил за вршење на тие услуги, во Република Македонија (во натамошниот текст: овластените сервисери).

Производителот, увозникот односно застапникот на странската фирма е должен своите сервиси односно овластените сервисери и пазарот редовно да ги снабдува со потребниот вид и количество на резервни делови, прибор и други производи без кои технички сложен производ не може да се користи според својата намена.

Со прописот донесен врз основа на овој закон, за определени производи можат да се определат роковите за обезбедено сервисирање и снабдување со резервни делови, прибор и други производи без кои тие не можат да се користат според својата намена, роковите во кои сервисот, односно овластениот сервисер мора да го задоволи барањето на корисникот на производот за услугите на одржување односно поправка на производот и роковите во кои тие услуги мораат да се извршат.

5. Гарантен лист

Член 67

Производите определени со прописот донесен врз основа на овој закон мораат да бидат снабдени со гарантен лист, напишан на македонски јазик и неговото кирилско писмо, кој мора да ги содржи следниве елементи и податоци:

- 1) фирма односно назив и седиште на давачот на гаранцијата;
- 2) податоци за производот со кои се идентификува производот;
- 3) изјава за гаранцијата и за условите на гаранцијата;
- 4) траење на гарантниот, рок и
- 5) фирма, односно назив и седиште на претпријатието и друго правно лице што производот го продало на мало, датум на продажбата, печат и потпис на овластениот работник, а ако се во прашање постројки, уреди, опрема и други средства за работа - фирма односно назив и седиште на

испорачувачот, датум на пуштање во погон или на предавање на производот на корисникот на употреба и потпис на овластениот работник. Со прописот од став 1 на овој член се определуваат производитите за кои производителот, увозникот односно застапникот на странска фирма мора да издаде гаранција за квалитетот, односно за исправното функционирање на производот, да обезбеди сервис за одржување и поправки и за снабдување со резервни делови во гарантниот рок најмало траење на гарантниот рок и рок во кој давачот на гаранцијата е должен да постапи по барањето на корисникот на гаранцијата и да ги отстрани дефектите и недостатоците на производот или неисправниот производ да го замени со ист таков нов и исправен производ.

Трошоците за материјалот, резервните делови, работата, преносот и превозот на производот, што настануваат при отстранувањето на дефектите, односно замената на производот со нов производ по основа на гаранцијата, паѓаат врз товар на давачот на гаранцијата.

Производите наменети за извоз се одбележуваат со ознаката "Made in Macedonia".

Член 68

Со прописите за македонските стандарди, техничките нормативи, односно нормите за квалитетот или со други прописи донесени врз основа на овој закон се определуваат производите што можат да се пуштаат во промет само ако се снабдени со определени исправи, што не се наведени во член 67 на овој закон, односно услугите за кои мора да се прибави исправа со која се потврдува дека ги исполнуваат пропишаните услови.

6. Сертификат за квалитетот на семе и саден материјал на земјоделски и шумски растенија

Член 69

Семето и садниот материјал на земјоделски и шумски растенија што се извезуваат мораат да бидат снабдени со сертификат за квалитетот што го издава претпријатието, односно друго правно лице што ќе го овласти министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство. .

Семето и садниот материјал на земјоделски и шумски растенија што се увезуваат мораат да бидат снабдени со сертификат за квалитетот што го издава надлежниот орган на земјата извозничка.

7. Декларирање, означување, обележување и пакување на производи

Член 70

Под декларирање на производи, во смисла на овој закон, се подразбира наведување на податоците со кои се идентификуваат производитите, нивната усогласеност со стандардите и прописите, карактеристиките и производителот, односно претпријатието и друго правно лице кое производот го пушта во промет на пазарот, и тоа: на амбалажата, на

оригиналното пакување, на производот, на налепницата и на приврзницата, на производот или кон производот.

Под означување, односно обележување на производите, во смисла на овој закон, се подразбираат нанесување на производите, амбалажата, пакувањето, налепницата, приврзницата, или нанесување на друг соодветен начин знаци на сообразност или други знаци и ознаки определени со овој закон или со прописите донесени врз основа на овој закон, ознаки на определени технички карактеристики и на други карактеристики на производите, обележја и симболи за опасност, предупредувања, ознаки и симболи за начинот на ракување, со пратките при транспортот, преносот или превозот и на ракување со производите при складирањето и чувањето, како и снабдување на производите со таблици со соопштенија за карактеристиките, опасностите, предупредувањата за опасност и за постапката во случај на несреќа.

Член 71

Со прописот за декларирање, означување односно обележување на производот или со друг пропис донесен врз основа на овој закон можат за определени производи да се определат начинот на декларирање и елементите на декларацијата, односно начинот на означување или обележување, како и техничките услови и барања во поглед на нанесувањето на тие ознаки или обележја на производите, амбалажата, пакувањето и друго и начинот на нивното нанесување.

При декларирањето, означувањето, обележувањето и пакувањето на производите и нивната амбалажа се втиснува ознаката на нивното потекло "Made in Macedonia".

Член 72

Со прописот за пакување на производите или со друг пропис донесен врз основа на овој закон се определуваат производите што мораат да бидат спакувани на определен начин, условите и барањата во поглед на начинот на пакување, количеството на производите во поединечно или збирно пакување, материјалите за пакување и нивните карактеристики, формите и мерите, како и условите и барањата за типизација на средствата за пакување, амбалажата и за оригиналните пакувања.

Производи во оригинално пакување, во смисла на овој закон, се производите кои пред пуштањето во промет на пазарот се спакувани на начин кој обезбедува содржината на пакувањето да не може да се измени, потроши, односно употреби без отворање или оштетување на пакувањето, а со цел така спакуваниот производ да му се понуди на непосредниот потрошувач, односно корисник.

VI. СТАНДАРДИЗАЦИЈА ВО АРМИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ЦИВИЛНАТА ЗАШТИТА И ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ОРГАНИТЕ ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

Член 73

За специфичните потреби на Армијата на Република Македонија со посебни прописи се уредуваат:

- 1) дејноста на стандардизацијата и постапката при донесувањето и објавувањето на стандардите на одбраната и на други акти на стандардизацијата во Армијата за средствата за вооружување и воена опрема, како и за материјалот, објектите, постројките, опремата, апаратите и за други средства исклучително за потребите на Армијата на Република Македонија;
- 2) атестирањето на производите што служат исклучително за потребите на Армијата и
- 3) вршењето технички надзор во поглед на специфичната опрема во загрозените објекти и простори за производство на средства за вооружување и воена опрема и во други објекти и простори исклучително за потребите на Армијата.

Стандардите на одбраната се применуваат задолжително.

Член 74

За специфичните потреби на цивилната заштита и на системот на набљудување и известување, со посебни прописи се уредуваат:

- 1) стандардите, техничките нормативи и нормите на квалитетот за материјалот, објектите, постројките, уредите, опремата и за другите средства на цивилната заштита и за средствата за набљудување и известување и
- 2) атестирањето на производите за потребите на цивилната заштита и на средствата за набљудување и известување.

Член 75

За специфичните потреби на органите за внатрешни работи, со посебни прописи се уредуваат стандардите, техничките нормативи, нормите на квалитетот и атестирањето на материјалот, објектите, постројките, уредите, опремата, апаратите и другите средства исклучително за потребите на органите за внатрешни работи.

VII. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА И ИНФОРМИРАЊЕ ВО ОБЛАСТА НА СТАНДАРДИЗАЦИЈАТА

Член 76

Заводот соработува со меѓународните организации во областа на стандардизацијата и во својот делокруг врши работи што се однесуваат на подготвувањето, склучувањето и извршувањето на меѓународните договори.

Заводот соработува со меѓународните стручни организации за стандардизација и учествува во работата на органите и работните тела на тие организации чија што е членка се вклучува во меѓународните системи за атестирање, за признавање на резултатите од испитувањата и за обезбедување квалитет и ги спроведува во согласност со одредбите на овој закон, при што соработува со заинтересираните претпријатија и други правни лица, Стопанската комора на Македонија, стручните организации и со органите на управата.

Член 77

Заводот обезбедува информирање во областа на стандардизацијата со:

- 1) учество во меѓународниот систем на информирање за стандардизацијата (ИСОНЕТ);
- 2) информативни гласила и каталожки и други публикации што ги издава;
- 3) издавање на технички препораки;
- 4) собирање, обработка и давање информации по барање од корисниците на информации и
- 5) доставување на работни и други материјали во рамките на постапката за програмирање на стандардизацијата, планирање, изработка и донесување на македонските стандарди и прописи предвидени со овој закон, на меѓународни стандарди и правила и на стандарди на меѓународните системи за атестирање, признавање на резултатите од испитувањето и за обезбедување квалитет, обрасци како и работни и други материјали во рамките на други форми на меѓународна стручна соработка во областа на стандардизацијата.

Корисниците на информации и информативни материјали од ставот 1 на овој член, освен корисниците на кои Заводот такви информации и материјали им доставува по службена должност и како работен материјал за изработка, измени, дополненија и подготовка на нови стандарди и прописи, како и на технички препораки, плаќаат за тие информации и материјали определен надомест.

Висината на надоместот од став 2 на овој член ја определува директорот.

VIII. НАДЗОР

Член 78

Надзор над применувањето на одредбите на овој закон, на стандардите и прописите донесени врз основа на овој закон, освен на стандардите и прописите од членовите 73 и 75 на овој закон, вршат надлежните органи на инспекцијата во Република Македонија.

Инспекциски надзор над применувањето на стандардите и прописите донесени врз основа на овој закон со кои се уредуваат производството, работите и услугите за потребите на Армијата на Република Македонија, односно на одбраната, врши Министерството за одбрана. Министерството за одбрана врши надзор и над применувањето на прописите од член 73 на овој закон и технички надзор од член 73 став 1 точка 3 на овој закон.

Инспекциски надзор над применувањето на прописите од член 75 на овој закон врши Министерството за внатрешни работи.

Член 79

Ако при вршењето надзор надлежниот орган на инспекцијата утврди дека не се применети прописите донесени врз основа на овој закон, ќе му нареди со решение на претпријатието и на друго правно лице што не ги применило тие прописи, во определен рок вршењето на своите дејности да го усогласи со пропишаните услови и барања.

Ако при вршењето на инспекцискиот надзор надлежниот орган утврди дека производите, стоките или услугите не им одговараат на прописите донесени врз основа на овој закон и дека поради тоа постои опасност за животот и здравјето на луѓето и за животната средина или можност за настанување на значителна материјална штета, ќе донесе решение со кое ќе го забрани производството на такви производи, односно натамошното изведување на работи или вршење на услуги.

Против решението од став 2 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот до Министерството за стопанство.

Жалбата изјавена против решението од став 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 80

Ако при вршењето на инспекциски надзор надлежниот орган утврди дека производите што се пуштени во промет не им одговараат на прописите донесени врз основа на овој закон, односно на производителската спецификација по која се произведени, дека на пропишан начин не се спакувани, декларирани, означени, односно обележани, дека не се снабдени со пропишаните исправи, дека за нив спротивно на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон, не се обезбедени сервис, резервни делови, прибор и други производи без кои технички сложените производи не можат да се користат според својата намена, дека не се снабдени со техничко упатство, односно со упатство за употреба, или дека се снабдени со неточни ознаки, податоци или знаци на сообразност спротивно на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон, ќе донесе решение со кое ќе го забрани прометот на такви производи додека не се отстранат недостатоците.

Против решението од став 1 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот до Министерството за стопанство.

Жалбата изјавена против решението од став 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

IX. ИСПРАВИ ЗА ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР

Член 81

Работникот на Заводот и работникот на овластената организација при вршењето на надзорот мора да има легитимација со која се утврдува

неговото службено својство и е должен да ја покаже ако тоа се бара од него.

Директорот ќе донесе поблиски прописи за образецот и начинот на издавање на легитимација од ставот 1 на овој член.

X. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 82

Со парична казна од 50 до 120 плати ќе се казни за стопански престап претпријатието или друго правно лице, ако:

- 1) не ги применува стандардите за кои е пропишана задолжителна примена и прописите донесени врз основа на овој закон во производството и прометот, преработката и доработката на производи и при изведувањето работи, односно вршењето на услуги; при проектирањето, градењето, употребата, одржувањето, поправките, преправките и престанувањето на работата, односно користењето на објектите, постројките, уредите, опремата и другите средства за работа; при пакувањето, означувањето, обележувањето, декларирањето, ракувањето, транспортот, преносот, превозот, складирањето и чувањето на производи (член 16 став 1);
- 2) при вршењето на својата дејност, во текот на процесот на работата, не обезбеди исполнување на условите и барањата определени со стандардите чија што примена е задолжителна и со прописите донесени врз основа на овој закон во поглед на карактеристиките на квалитетот и вршењето контрола на квалитетот на производите, стоките и услугите (член 17);
- 3) пред пуштањето на производ во промет не провери дали производот им одговара на условите и барањата определени со стандардите чија што примена е задолжителна и на прописите донесени врз основа на овој закон и ако таа проверка не ја изврши под условите и начинот што се определени со тие стандарди, односно прописи (член 18 став 1);
- 4) за производите, стоките и услугите за кои е тоа определено со прописот за задолжителна производителска спецификација не донесе таква спецификација (член 33 ставови 1 и 2);
- 5) издаде декларација за сообразноста на производ спротивно на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон (член 37 став 2);
- 6) атестираниот производ не го означи со знакот за сообразноста (член 38 став 4);
- 7) не прибави атест за сообразност за производот кој подлежи на задолжително атестирање (член 43 став 2);
- 8) користи атест за сообразноста и ги означува производите со знаци за сообразноста спротивно на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон (член 51);
- 9) не поднесе пријава за производството на специфична опрема, изведувањето на работите, односно давањето на услуги во врска со специфичната опрема, испитувањето или увозот на специфична опрема за која со пропис донесен врз основа на овој закон е пропишан технички надзор (член 63 став 1);

10) технички сложен производ не снабди со техничко упатство, или ако производот, чишто определени својства можат да предизвикаат опасност за корисникот, други лица или за животната средина, не го снабди со упатство за употреба (член 65 став 1);

11) за технички сложените производи не го утврди и во техничкото упатство или во декларацијата не го наведе рокот за обезбедено сервисирање и за снабдување на пазарот или ако своите сервиси, овластените сервисери и пазарот не ги снабдува редовно со потребниот вид и количество на резервни делови, прибор и други производи без кои технички сложениот производ не може да се користи според својата намена (член 66 ставови 1 и 4);

12) за производи за кои е тоа определено со пропис донесен врз основа на овој закон не издаде гарантен лист напишан на македонски јазик и неговото кирилско писмо, или ако во гарантниот рок не обезбеди за тие производи сервис и снабдување со резервни делови, или ако не постапи по барањето на корисникот на гаранцијата и не ги отстрани дефектите и недостатоците на производот или неисправниот производ не го замени со ист таков нов и исправен производ (член 67);

13) за производот што ќе го пушти во промет односно за услугата што ќе ја изврши не ги обезбеди исправите утврдени со прописите донесени врз основа на овој закон (член 68).

За дејствијата од став 1 точки 1, 2, 5, 7 и 8 на овој член, покрај паричната казна ќе се изречат и заштитни мерки забрана и вршење на дејност во траење од една до три години и одземање на остварената имотна корист со извршениот стопански престап.

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап со парична казна од пет до 15 плати и одговорното лице во претпријатието или во друго правно лице.

За дејствијата од ставот 3 на овој член, покрај паричната казна ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на раководна должност во траење од една до пет години.

Член 83

Со парична казна од пет до 20 плати ќе се казни за прекршок претпријатието или друго правно лице, ако:

1) производите не се снабдени со пропишани исправи, техничко упатство или упатство за употреба на производот, ознаки, податоци и декларација напишани на македонски јазик и неговото кирилско писмо (член 10);

2) на барање на надлежниот орган на инспекцијата не му даде на увид извештај за испитувањето на производот заради проверување дали производот им одговара на условите и барањата определени со стандардите чија што примена е задолжителна и со прописите донесени врз основа на овој закон за производот што е пуштен во промет (член 18 став 6);

3) неовластено препечатува стандарди и прописи што се објавуваат во посебни изданија на Заводот (член 29 став 2);

4) на барање на надлежниот орган на инспекцијата, не му ја даде на увид задолжителната производителска спецификација (член 33 став 3);

5) отстапи од македонскиот стандард чија што примена е задолжителна или од пропишаните норми на квалитетот без претходно прибавено одобрение од Заводот (член 35);

6) на производ што отстапува од македонски стандард или од нормите на квалитетот не го означи бројот и датумот на одобрението врз основа на кое е отстапено од тој стандард односно од нормите на квалитетот (член 36 став 5);

7) на Заводот, односно на овластената организација не и овозможи непречена контрола на сообразноста на производите што подлежат на атестирање (член 49 став 1);

8) на овластениот работник на Заводот односно на овластениот работник на стручна институција не му се овозможи непречено вршење на техничкиот надзор (член 63 став 2).

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок со парична казна од една петина до две плати и одговорното лице во претпријатието или во друго правно лице.

За дејствијата од став 2 на овој член покрај паричната казна ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на раководни работи и задачи во траење од шест месеци до една година.

Член 84

За дејствијата од член 82 освен точките 2 и 7 и член 83 на овој закон ќе се казни за прекршок физичкото лице кое врши дејност со парична казна од една петина до три плати.

Покрај паричната казна за дејствијата од став 1 на овој член ќе се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на определена дејност во траење од три месеци до една година.

IX. ОВЛАСТУВАЊА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ПРОПИСИТЕ

Член 85

Министерот за стопанство донесува прописи за: техничките нормативи (член 31); квалитетот на производите, стоките и услугите (член 32); задолжителната производителска спецификација (член 33); изгледот и употребата на знакот за сообразноста (член 48 став 5); задолжителното атестирање на производи (член 42); техничкиот надзор (член 64); поблиската содржина на техничкото упатство или на упатството за употреба на производот (член 65); обезбеденото сервисирање и снабдување со резервни делови и други производи (член 66); производите што мораат да бидат снабдени со гарантен лист (член 67); производите што мораат да бидат снабдени со определени исправи, односно за услугите за кои мора да се прибави определена исправа (член 68); декларирањето, означувањето, односно обележувањето на производите (член 71); пакувањето на производите (член 72) и за службените легитимации на лицата кои вршат надзор (член 81).

Член 86

По исклучок од одредбата на член 85 од овој закон, прописите за техничките нормативи (член 31), во делот што се однесува на техничките нормативи што можат да бидат од влијанија врз безбедноста на животот и здравјето на работниците на работа и прописите за квалитетот на животните и прехранбените производи (член 32), во делот што се однесува на составот на животните прехранбени производи кој има влијание врз биолошката вредност на прехранбените производи, ги донесува министерот за стопанство во согласност со министерот за здравство.

Член 87

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува прописи за квалитетот на семето и на садниот материјал на земјоделски и шумски растенија (член 32 став 4).

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство определува лаборатории за издавање сертификати за квалитетот на семето и на саден материјал на земјоделски и шумски растенија што се извезуваат, презема мерки тие лаборатории да и се пријават на меѓународната организација. За испитување на семе дека ги исполнуваат условите за испитување на семе и саден материјал, именува лица кои ќе бидат членови во таа меѓународна организација и обезбедува вршење надзор над работата на тие лаборатории (член 32 став 3).

Член 88

Министерот за одбрана на Република Македонија донесува прописи за постапката за донесување и објавување на стандардите на одбраната и на други акти на стандардизацијата во Армијата на Република Македонија за средствата за вооружување и воена опрема, како и за материјалот, објектите, постројките, опремата, апаратите и за други средства наменети за потребите на вооружените сили, за атестирање на производите за потребите на вооружените сили и за вршење на технички надзор во поглед на специфичната опрема во објектите и просториите што служат за потребите на вооружените сили (член 73).

Член 89

Министерот за стопанство во согласност со министерот за одбрана, ги донесува прописите за стандардите, техничките нормативи и нормите на квалитетот, како и за задолжителното атестирање за материјалот, објектите, постројките, уредите, опремата и други средства за специфичните потреби на цивилната заштита и на системот за набљудување и известување (член 74).

Член 90

Министерот за внатрешни работи ги донесува прописите за стандардите, техничките нормативи, нормите на квалитетот и за атестирањето на производите, односно на средствата и опремата за работа на органите и службите за внатрешни работи (член 75).

XII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 91

Заводот ќе се основа најдоцна во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 92

Актот за организација и работа и актот за систематизација на работите и задачите на Заводот, како и другите акти, ќе се донесат во рок од три месеци од основањето на Заводот.

Член 93

Прописите, подзаконските акти и стандардите донесени врз основа на Законот за стандардизација ("Службен лист на СФРЈ" број 37/88, 23/91 и 55/91) важат до донесувањето на прописите, подзаконските акти и стандардите во согласност со овој закон.

До донесувањето на прописите, подзаконските акти и стандардите врз основа на овој закон во примената на постојните прописи, подзаконските акти и стандардите кратенката ЈУС се заменува со кратенката МКС.

Член 94

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, престанува да важи Законот за стандардизација ("Службен лист на СФРЈ" број 37/88, 23/91 и 55/91 и ("Службен весник на Република Македонија" број 13/93).

Член 95

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".